

Leja Jurišič & Teja Reba

Odrski umetnici

Trnutno naši najdrznejši plesalki in performerki

Sedeli sta na zofi, razpuščenih las, odeti vsaka v svoj krzneni plašč in obuti v sanjske plastične salonarje. Potem sta si začeli izmenjevati kratke lucidne misli. Leja, svetlolasa polovica tandema, je denimo izstrelila: »*Samo norci govorijo resnico.*« Teja, njegova rjavolasa polovica, je iz tega razvila sklep: »*Vsi umetniki so malo nori.*«

Pri takšnem pinpongiranju sta vztrajali dve uri in pri tem secirali sistem, kulturno politiko, ustvarjanje, kolege umetnike, vsako dnevno življenje, celo odnos z vzgojiteljico v vrtcu. A čisto vsako domislico sta na koncu zaokrožili s smehom. Prav režali sta se, tudi do solz. Vsakič. S tem sta svoje besede malce ublažili. No, ali pa le še bolj zaostri.

Tako sta se na letošnjem festivalu Mesto žensk predstavili s performansom *Zofa*, ki sta ga v zadnjih treh letih topla sprejela občinstvo in strokovna javnost, pa tudi večina tistih, ki so se doslej znašli v njenih bodicah. Vsak nastop je namreč unikaten: na Mestu žensk sta navdih črpali iz govora članice Pussy Riot Nadežde Tolokonnikove pred obsodbo zaradi angažiranega umetniškega nastopa, na odprtju trienala sodobne umetnosti v MSUM+ z domače umetniške scene, na gotovanju v Londonu tudi v kraljici in pokojni princesi Diani ...

Zofa je zrasla iz sklepnega dela njune prve velike skupne predstave *Med nama*, ki je povedala bistveno več kot le, kdo sta kot umetnici in ženski. In ki ju je, čeprav smo ju dotlej najbolj poznali kot plesalki in koreografinji, izstrelila kot celoviti odrski ustvarjalci. Seveda ne le zato, ker sta bili na odru, da bi podkrepili svoje sporočilo, pripravljene na vse, tudi govoriti ali svoje gole prsi spremeniti v brzostrelko ... temveč tudi zato, ker sta duhoviti, prodorni, drzni, prava osvežitev slovenskih odrov. To je opazila tudi žirija, ki jima je letos podelila nagrado Ksenije Hribar za perspektivni koreografinji.

Obe sta bili gibalki že od malih nog. Leja je trenirala gimnastiko in bila celo jugoslovanska državna prvakinja. Ko je imela dovolj reda in discipline, se je vpisala na študij prava, a še vedno je potrebovala gibanje, in ko je videla pri delu sodobnega plesalca in koreografa Mateja

Kežarja, je vedela, da želi točno to početi tudi sama. Že njen solo prvenec *R'z'R* je požel kritičsko priznanje.

Tudi Teja, ki je večino otroštva preživela v Franciji, je v sodobni ples padla kot odrasla. Že kot deklica, ki je med počitnicami v Beli krajini nastopala pred celotno vasjo, ji je sicer godila pozornost občinstva, a videla se je v igri in filmih. V Parizu se je vpisala tudi na študij, ki je bil pogoj za študij filmske režije, potem pa je izmenjava v Indiji vse postavila na glavo. Tam je ugotovila, da sodi na oder.

In tako sta na klasi v Plemsnem teatru Ljubljana trčili druga v drugo. Na videz sta se poznali že s poljanske gimnazije, tam pa sta ugotovili, da imata podobno umetniško vizijo

in začeli postopoma ustvarjati tudi v tandemu. Najprej sta eksperimentirali, tudi s plesom prek Skypa, prvi odmevnejši projekt, gverilsko predstavo *Predbožična večerja*, sta skuhalo skupaj z Gregorjem Kamnikarjem in jo postregli kar v Tejinem stanovanju ...

Danes sta prepoznaven duo, ki ga je k sodelovanju pri svoji novi predstavi *The Last Adventures* povabila celo slovita skupina Forced Entertainment s Timom Etchellsom na čelu. A še vedno ustvarjata tudi vsaka svoje projekte, Leja denimo *Balet upora*, ki sta se ga s Petro Veber lotili po arabskih vstajah in tik pred vseslovenskimi, Teja pa *Welcome to Paradise*, v katerem so s kolektivom O-jej umetnost ponesli v naravo, na vrt.

Projekti, ki jih ustvarjata skupaj, so vseeno nekaj posebnega. Vsi, ne le zadnji, *Druga svoboda*, ki sta ga predstavili spomladi in v katerem sta pomembno vlogo namenili razmišljanju filozofa dr. Mladena Dolarja, se borijo za individualno misel, za ženski (ne nujno feministični) princip razmišljanja, ki je sicer skoraj neslišen, za to, da bi bila svoboda nekaj, kar bi lahko dejansko občutili in živeli ...

Sami svobodo občutita že, ko lahko prakticirata umetnost. Tako ne preseneča, da počasi, ne glede na vse krizno dogajanje okrog nas, ta hip že snujeta svojo naslednjo predstavo. Še prej – 22., 23. in 24. novembra – pa najdrznejše vabita na ponovitve *Druge svobode* v lju-bljansko Staro elektrarno.

Piše: Vanja Pirc

Foto: Uroš Abram